

Η εφαρμογή της Συμβουλευτικής στη Μαιευτική Φροντίδα

Μάρθα Μωραΐτου, Ph.D., Μαία, Καθηγήτρια Εφαρμογών Τμήματος Μαιευτικής, Σ.Ε.Υ.Π.,
Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης.

Εισαγωγή

Οι μαιές-μαιευτές ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους και πιστοποιώντας την κατάρτισή τους καλούνται να αναλάβουν πλείστες επαγγελματικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές δεν περιορίζονται στη διεξαγωγή του φυσιολογικού τοκετού, δεν εξαντλούνται στην πραγματοποίηση νοσηλευτικών ενεργειών και στην απλή καταγραφή τους, αλλά στο πλαίσιο της άσκησης του μαιευτικού λειτουργήματος απαραίτητη είναι και η Συμβουλευτική Μαιευτική Φροντίδα (Σ.Μ.Φ.) των εφήβων και νεαρών γυναικών, των εγκύων, λεχιδών και εν γένει των ατόμων και ομάδων, που θα ζητήσουν τη συνδρομή των επαγγελματιών της Μαιευτικής.

Είναι κοινή η διαπίστωση, πως κατά τη διάρκεια των παρελθόντων ετών στο πρόγραμμα σπουδών της Μαιευτικής δεν ενσωματώθηκε ένα αυτούσιο μάθημα Συμβουλευτικής, ωστόσο η Συμβουλευτική διδασκόταν επιμέρους σε όλα τα μαθήματα της Μαιευτικής Φροντίδας. Η ανάγκη να δοθεί περισσότερο βάρος στον επικοινωνιακό χαρακτήρα και στη συγκρότηση του επαγγελματικού προφίλ των σύγχρονων επιστημόνων μαιών-μαιευτών, ώστε η άσκηση του λειτουργήματός τους να είναι εξελικτική, ανταγωνιστική και αναγνωρισμένη από το κοινωνικό σύνολο, έδωσε το έναυσμα στο αναθεωρημένο πρόγραμμα του Τμήματος Μαιευτικής της Θεσσαλονίκης να αφιερωθεί μια ολοκληρωμένη

εκπαιδευτική ενότητα στη διδασχή της Συμβουλευτικής.

Συγχρόνως, όμως, οι αλματώδεις εξελίξεις στα μέσα διάδοσης των πληροφοριών και της επικοινωνίας των ανθρώπων επιφέρουν την αναγκαιότητα της ενσωμάτωσης όλων των μέσων στην εφαρμογή της Συμβουλευτικής, ενώ όλο και τελειότερα αναπτυσσόμενες θεωρίες στον τομέα της Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας, αξιοποιούμενες από τη Συμβουλευτική, της δίνουν διαφορετική πνοή, αρχές και χρησιμότητα, την ανάγουν σε μια ξεχωριστή επιστημονική οντότητα με νευραλγικές εφαρμογές, κυρίως στον τομέα της Προαγωγής της Υγείας.

Χαρακτηριστικά των συμβούλων μαιών-μαιευτών

Η άσκηση της Συμβουλευτικής Μαιευτικής Φροντίδας, για να ασκηθεί ποιοτικά, απαιτεί κάποια βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα από τους συμβούλους μαιές-μαιευτές. Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν στη σχέση και την αντίληψη που έχουν για τον εαυτό τους, στη σχέση και αντίληψη που έχουν για τους άλλους ανθρώπους και στη σχέση και αντίληψη που έχουν για την επιστήμη τους, δηλαδή, των θεμάτων που άπτονται άμεσα και έμμεσα της αναπαραγωγικής λειτουργίας του ανθρώπου. Ειδικότερα, οι σύμβουλοι μαιές-μαιευτές θα πρέπει να διαθέτουν:

- Ενδιαφέρον για τους ανθρώπους και ικανότητα να δημιουργούν προσωπική σχέση με τον άνθρωπο που επιθυμούν να βοηθήσουν.

- Αντιληπτική ικανότητα και λογική σκέψη για να εντοπίζουν και να επιλύουν τα προβλήματα.

- Ανθρωπιά και αξιοπρέπεια, που θα τους επιτρέπουν να εργαστούν με άτομα ποικίλων εθνικών, πολιτισμικών και θρησκευτικών προελεύσεων.

- Προσωπικό σύστημα αξιών, ανοχή και συναισθηματική ισορροπία για να αποδεχτούν τις επιλογές της συμβουλευόμενης, χωρίς προσωπική κρίση στις επιλογές αυτές.

- Την απαραίτητη αυτογνωσία να διαχωρίζουν τον εαυτό τους από το πρόβλημα της συμβουλευόμενης και παράλληλα να τίθενται στην υπηρεσία της επίλυσης του προβλήματός της.

Χώροι ανάπτυξης της Συμβουλευτικής Μαιευτικής Φροντίδας

Οι βασικότεροι χώροι εφαρμογής της Συμβουλευτικής από τη μαία και το μαιευτή είναι:

- Ο εκπαιδευτικός χώρος, όπως σχολεία όλων των βαθμίδων Εκπαίδευσης, καθώς και η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση.

- Ο χώρος της Υγείας, όπως τα Κέντρα Υγείας, τα Νοσοκομεία, οι Κλινικές, τα Κέντρα Πρόληψης Γυναικολογικού Καρκίνου και Καρκίνου του Μαστού, τα Κέντρα Αποκατάστασης, τα Κέντρα Ψυχικής Υγείας.

- Οι χώροι εργασίας, όπως τα εργοστάσια, οι βιομηχανίες, οι διάφορες κρατικές υπηρεσίες.

- Οι χώροι κοινωνικής προσφοράς, όπως τα Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού, Κέντρα Οικογενειακής Συμβουλευτικής, Κέντρα Προστασίας της Μητρότητας, Κέντρα Προστασίας της Τρίτης Ηλι-

κίας, οι Σχολές Γονέων κ.ά.

- Οι ιδιωτικοί χώροι και εργαστήρια, όπως τα εργαστήρια προετοιμασίας φυσιολογικού τοκετού, τα εργαστήρια Ψυχοπροφυλακτικής, τα εργαστήρια υποστήριξης και προώθησης μητρικού θηλασμού.

Είδη Συμβουλευτικής Μαιευτικής Φροντίδας

Η μαία και ο μαιευτής ανάλογα με τη μεθοδολογία και τη διαδικασία που θα ακολουθήσουν για την εφαρμογή της Συμβουλευτικής Μαιευτικής Φροντίδας, μπορεί να τη διαχωρίσουν σε:

α) Ατομική και Ομαδική Σ.Μ.Φ.

Η Ατομική Σ.Μ.Φ είναι διαπροσωπική διαδικασία και διεξάγεται μεταξύ των συμβούλων μαίας-μαιευτή και του συμβουλευόμενου, ενώ η Ομαδική είναι διαδικασία που περιλαμβάνει τη σύμβουλο μαία ή το σύμβουλο μαιευτή και δυο ή περισσότερους ανθρώπους, που έχουν κάτι κοινό μεταξύ τους.

β) Οικογενειακή Σ.Μ.Φ.

Η Οικογενειακή Σ.Μ.Φ. ασχολείται με θέματα και προβλήματα, που απασχολούν την οικογένεια και άπτονται του επαγγελματικού χώρου των μαιών-μαιευτών, όπως:

- Η εφαρμογή του Οικογενειακού Προγραμματισμού.
- Η επιλογή του τρόπου αντισύλληψης.
- Η αποδοχή του νέου μέλους στην οικογένεια.
- Οι σεξουαλικές σχέσεις κατά την κύηση και τη λοχεία.
- Οι διαταραχές των σχέσεων κατά την κύηση.
- Η προετοιμασία της οικογένειας για τον τοκετό στο σπίτι.
- Η υποστήριξη των νέων γονέων στην ανάληψη των γονεϊκών ρόλων τους.
- Τα προβλήματα της κλιμακτηρίου.

- Τα προβλήματα ακράτειας ούρων.
- Η υπογονιμότητα.
- Η φροντίδα πρόωρου νεογνού κ.ά.

γ) Προληπτική Σ.Μ.Φ.

Η Προληπτική Σ.Μ.Φ. είναι προσπάθεια ενημέρωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των ανθρώπων σε διάφορα προβλήματα, όπως:

- Υγείας και υγιεινής.
- Σεξουαλικής υγείας.
- Σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης.
- Σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων.
- Οικογενειακού Προγραμματισμού.
- Αντισύλληψης.
- Επιλογής στον τοκετό.
- Διατροφής κατά την κύηση και τη γαλουχία.
- Μητρικού θηλασμού.
- Πρόληψης γυναικολογικού καρκίνου και καρκίνου του μαστού.
- Κλιμακτηρίου κ.ά.

Η Προληπτική Σ.Μ.Φ. σχεδιάζεται για μεγάλο αριθμό ατόμων, εφαρμόζεται για να ωφελήσει ανθρώπους που δεν ζήτησαν βοήθεια, τα αποτελέσματά της μπορεί να είναι έμμεσα και δημιουργεί τρόπους, που εξασφαλίζουν τη συνέχιση της επίδρασής της.

δ) Σ.Μ.Φ. για την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων

Οι κρίσιμες καταστάσεις της ζωής, που συνδέονται με το λειτούργημα και απαιτούν την προσφορά της μαιεύς ή του μαιευτή, είναι αυτές που συνδέονται με:

- Απόπειρα βιασμού ή βιασμό.
- Μη προγραμματισμένη ή τυχαία εγκυμοσύνη.
- Εγκυμοσύνη στην εφηβεία.
- Αυτόματη έκτρωση.
- Γέννηση νεκρού εμβρύου ή θάνατό του αμέσως μετά τον τοκετό.
- Γέννηση πρόωγων νεογνών, που νοσηλεύονται επί μακρόν στη Μ.Ε.Ν.Ν.

- Διαταραχές εγκυμοσύνης.
- Διαταραχές λοχείας και μητρικού θηλασμού.
- Διαταραχές εμμηνόπαυσης.
- Σεξουαλικά προβλήματα και επιλογές.
- Προβλήματα υπογονιμότητας.
- Αποτυχημένες απόπειρες εξωσωματικής γονιμοποίησης.
- Εμφάνιση γυναικολογικού καρκίνου και καρκίνου του μαστού κ.ά.

Επίλογος – Συμπεράσματα

Παρότι η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται από την ταχύτητα στις επικοινωνίες και τον όγκο των λαμβανόμενων πληροφοριών, παράλληλα χαρακτηρίζεται και ως εποχή αποξένωσης και προβλημάτων στις ανθρώπινες σχέσεις. Η κατάσταση αυτή σε συνδυασμό με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την ανάγκη για περισσότερη ενημέρωση, δίνει τη δυνατότητα στις μαιεύς και τους μαιευτές να αναπτύξουν σε μεγάλη έκταση τη Σ.Μ.Φ.

Το άρθρο αυτό αποτελεί μόνο μια εισαγωγή για την εφαρμογή της Σ.Μ.Φ. Απαιτείται ανάπτυξη των σταδίων της Σ.Μ.Φ., διαδικασία που θα την καταστήσει χρήσιμο εργαλείο για τους νέους συναδέλφους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μαλικιώση-Λοΐζου Μ. (1999):** Συμβουλευτική Ψυχολογία. Εκδόσεις "Ελληνικά Γράμματα", 5η έκδοση, Αθήνα.
- Μελισσά-Χαλικοπούλου Χ. (1996):** Η εξελικτική και κλινική Ψυχολογία στο χώρο της υγείας. Θεσσαλονίκη.
- Μωραΐτου Μ. (1996):** Γένεσις. Εκδόσεις "Πράσινο Φύλλο", Θεσσαλονίκη.
- Μωραΐτου Μ. (2004):** Συμβουλευτική Μαιευτική Φροντίδα. Εκδόσεις Α.Τ.Ε.Ι.Θ., Θεσσαλονίκη.
- Πιάνος Χ.Κ. (1998):** Συμβουλευτικός θεραπευτικός διάλογος. Εκδόσεις "Ελλην", Αθήνα.